

УДК 7.021.32-035.676.332.2:[373.5.016:75

Тетяна САЄНКО, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри образотворчого мистецтва Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ВИВЧЕННЯ АКВАРЕЛЬНИХ ТЕХНІК НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ТА МИСТЕЦТВА (НА ПРИКЛАДІ ТВОРЧОГО ДОРОБКУ МАРИНИ РОЖНЯТОВСЬКОЇ)

У статті запропоновано цикл завдань «Вивчення акварельних технік» на уроках образотворчого мистецтва та мистецтва в закладах загальної середньої освіти на прикладі творчого доробку відомої полтавської художниці Марини Рожнятовської.

Ключові слова: *творчий доробок Марини Рожнятовської, вивчення, акварельний живопис, цикл завдань, уроки образотворчого мистецтва та мистецтва.*

У сучасному художньо-освітньому просторі набуває актуальності питання вивчення творчості сучасних художників у закладах загальної середньої освіти.

На наш погляд, використання творчого доробку талановитих художників сучасності, які своєю наполегливістю і працею досягли вершин та визнання, які люблять рідну Україну і примножують її славу, сприятиме ефективному опануванню учнями основами образотворчого мистецтва, вихованню поваги до творчої праці, бажанню вивчати художні твори та займатися образотворенням.

Однією з таких мисткинь є Марина Рожнятовська – професійна художниця-педагог, випускниця кафедри образотворчого мистецтва Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. Вона – переможниця міжнародного конкурсу «Рицар пензля» (Болгарія, 2014), володар Гранту і абсолютний переможець проєкту «Творча реалізація – 2015» Міжнародної Асоціації Професійних Художників АртГалереї 7 Д», лауреат премії імені Панаса Мирного (2017), лауреат обласної премії імені Миколи Ярошенка (2017), лауреата премії імені Тетяни Яблонської (2023).

Роботи Марини Рожнятовської зберігаються у Національному музеї імені Андрія Шептицького у Львові, Полтавському краєзнавчому музеї імені Василя Кричевського, Полтавському художньому музеї (галереї мистецтв) імені Миколи Ярошенка, Сумській банківській академії при Національному банку України, Українському фонді культури, приватних колекціях в Україні та за її межами [1; 2].

Марина Рожнятовська довершена в техніках акварельного живопису. «Ця техніка непередбачувана. У ній відчувається подих, вона ритмічна, динамічна. Ритмами й тінню можна показати рух і життя. Мені здається, я відчуваю цей матеріал, і це дозволяє мені розкривати його особливості в дуже складних живописних завданнях. Саме це напруження в роботі мені видається привабливим, управляти стихією води й фарби – це найзахопливіше та найінтригуюче в акварельному живописі...» (з інтерв'ю Марини Рожнятовської Катерині Попковій на відкритті виставки «Акварелі», березень 2017) [2].

Але творчість Марини Рожнятовської, яка входить до трійки найталановитіших художників України, поки що не вивчається в закладах загальної середньої освіти. Саме тому, ми розробили цикл завдань вивчення акварельних технік з учнями закладів загальної середньої освіти «Вивчення акварельних технік» на прикладі творчого доробку Марини Рожнятовської.

Завдання 1: «Яким буває море?». Мета : Ознайомлення з основними жанрами образотворчого мистецтва (на пропедевтичному рівні). Звертати увагу на заповнення всієї площини аркуша, підбір колірної гами. Навчально-методичне забезпечення уроку: мультимедійна презентація з репродукціями картин відомих художників-мариністів, акварель Марини Рожнятовської «Спогади про море». Матеріали: акварельний папір, простий олівець, пензлі, акварельні фарби, палітра, банка для води.

Завдання 2: «Похмурий день». Техніка – «по вологому паперу» (акварель). Виконання швидких колірних замальовок асоціативного характеру. Вчити дітей малювати пейзаж, використовуючи техніку «по вологому паперу», звертати увагу на композиційне розміщення, лінію горизонту, розміщення деталей навколо композиційного центру, освітлення та колір (теплий-холодний, насичений-ясний). Навчально-методичне забезпечення уроку: Online-сервіс, презентація, ілюстративний матеріал: акварель Марини Рожнятовської «Перед дощем». Матеріали: акварельний папір, простий олівець, пензлі, акварельні фарби, палітра, банка для води.

Завдання 3: «Квіти». Начерк акварельними фарбами у техніці «по вологому паперу». Ознайомлення учнів з технікою акварельного живопису «по вологому паперу» та її художніми особливостями. Створення малярського начерку «Квітка» у техніці «по-мокрому». Звернути увагу на композиційне розміщення, визначення композиційного с Online-сервіс, музичний супровід. Навчально-методичне забезпечення уроку: ілюстративний матеріал: акварелі Марини Рожнятовської «Улюблені квіти», «Іриси». Матеріали: акварельний папір, простий олівець, пензлі, акварельні фарби, палітра, банка для води.

Завдання 4: «Спогади про літо». Розширення знань учнів про жанр – пейзаж; розвивати навички сприйняття, образного мислення, асоціативної пам'яті, уяви, фантазію. Виховання естетичного ставлення до навколишнього світу, формування спостережливості, уміння бачити і відчувати красу літньої пори. Навчально-методичне забезпечення уроку: мультимедійна презентація, музичний супровід, акварелі Марини Рожнятовської «Літній ранок», «Біля Ворскли». Матеріали: акварельний папір, простий олівець, пензлі, акварельні фарби, палітра, банка для води.

Завдання 5: Сільський пейзаж аквареллю «Мій рідний край». Особливості природного середовища села. Колірний спектр. Колір – основний зображальний і емоційний засіб живопису Основні групи кольорів: хроматичні та ахроматичні, теплі та холодні. Розвиток спостережливості, зорової пам'яті, вміння сприймати красу природи рідного краю та відтворювати її на площині. Навчально-методичне забезпечення уроку: акварелі Марини Рожнятовської. Матеріали: акварельний папір, простий олівець, пензлі, акварельні фарби, палітра, банка для води.

Завдання 6: «Весняний пейзаж» («Весняний подих»). Малюнок акварельними фарбами з використанням прийому «лесування». Ознайомлення учнів з техніками та художніми особливостями акварельного живопису. Створення акварелі «Весняний пейзаж» з використанням прийому «лесування».

Актуалізація знань про колір як засіб вираження настрою у пейзажі. Усвідомлення залежності колірної гами від освітлення, від кольору неба. Ознайомлення учнів з поняттям «колорит», впливом кольору на людину, підбирати колірну гаму для передавання стану та настрою в природі. Ілюстративний матеріал: акварель Марини Рожнятовської «Відлига». Матеріали: акварельний папір, простий олівець, пензлі, акварельні фарби, палітра, банка для води.

Завдання 7: «Вечірнє місто». Малюнок акварельними фарбами (прийом «лесування»). Ознайомлення учнів з технікою. Створення малярського твору «Вечірнє місто» з використанням прийому «лесування». Насичені кольори. Ознайомлення з поняттям малих архітектурних форм (ліхтарі, паркани, лави тощо). Навчально-методичне забезпечення уроку: мультимедійна презентація, музичний супровід, акварелі Марини Рожнятовської «Вечірнє місто», «Сутінки», «Вечірнє освітлення», «Улюблений парк», «Місто в сутінках». Матеріали: акварельний папір, простий олівець, пензлі, акварельні фарби, палітра, банка для води.

Завдання 8: «Осінній пейзаж». Малюнок акварельними фарбами у техніці «а-ля прима». Тепла гама кольорів. Споріднені кольори, гармонія споріднених кольорів. Кольорові відтінки, нюанси. Контраст. Навчально-методичне забезпечення уроку: мультимедійна презентація, музичний супровід, акварелі Марини Рожнятовської «Золото осені», «Осінь золотава», «Барви осені». Матеріали: акварельний папір, простий олівець, пензлі, акварельні фарби, палітра, банка для води

Завдання 9: «Архітектурний пейзаж». Малюнок акварельними фарбами, техніка за вибором учня. Перспектива. Плановість малюнку. Навчально-методичне забезпечення уроку акварелі Марини Рожнятовської. Матеріали: акварельний папір, простий олівець, пензлі, акварельні фарби, палітра, банка для води.

Завдання 10: Колорит. Локальний колір. Монохромний живопис. Особливості техніки гризайль. Поняття про тональні градації одного кольору ; про тіні та світло. Створення композицію спогад у теплому або холодному колориті. Навчально-методичне забезпечення уроку акварелі Марини Рожнятовської. Матеріали: акварельний папір, простий олівець, пензлі, акварельні фарби, палітра, банка для води.

Цикл завдань «Вивчення акварельних технік» на прикладі творчого доробку Марини Рожнятовської було апробовано здобувачами кафедри образотворчого мистецтва Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка освітньої програми «Середня освіта (Образотворче мистецтво)» під час проходження виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти. Доведено його ефективність, своєчасність і перспективність. Подальшої актуальності набуває розробка педагогічних умов вивчення плернерного живопису Марини Рожнятовської майбутніми учителями образотворчого мистецтва та мистецтва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. НЕВІДОМЕ_ПРО_ВІДОМИХ: Марина Рожнятовська – унікальна майстриня, яка в картинах відкриває душу. URL: http://pnpu.edu.ua/news/nevidome_pro_vidomih-marina-rozhnyatovska-unikalna-majstrinya-yaka-v-kartinah-vidkriva%D1%94-dushu.html
2. Марина Попкова. «Акварелі» Марини Рожнятовської : буяння барв, лірична щирість, вишуканість. URL: <https://www.gallery.pl.ua/akvareli-marini-rozhnyatovsko%D1%97-buyannya-barv-lirichna-shhirist-vishukanist-2.html>